

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МАСМЕДІЙНОГО ДИСКУРСУ ВІЙНИ

Андрій ТИВОДАР

здобувач третього рівня вищої освіти

кафедри прикладної лінгвістики,

Волинського національного університету імені Лесі Українки

Науковий керівник:

Оксана РОГАЧ

кандидат філологічних наук,

професорка кафедри прикладної лінгвістики

Волинського національного університету імені Лесі Українки, м. Луцьк

У сучасному інформаційному просторі масмедійний дискурс війни – це не лише засіб передачі інформації, а й інструмент формування суспільної свідомості, політичних оцінок та ідеологічних нарративів. В умовах цифровізації медіа та глобалізації комунікації мовне висвітлення воєнних конфліктів дедалі частіше стає об'єктом міждисциплінарних досліджень у галузі лінгвістики, медіазнавства та соціально-політичної комунікації. Сучасні дослідники наголошують, що мова війни у медіа не є нейтральною, оскільки вона відображає владні відносини, ідеологічні позиції та прагматичні стратегії впливу на аудиторію [5].

Одним із ключових методів дослідження масмедійного дискурсу війни є критичний дискурс-аналіз (CDA), представлений працями Teun A. van Dijk, Norman Fairclough та Ruth Wodak [2; 5]. Цей метод спрямований на вивчення взаємозв'язку між мовою, владою та ідеологією. У межах CDA аналізуються лексичні одиниці, метафори, стратегії репрезентації соціально-політичних акторів та способи легітимізації військових дій. Наприклад, сучасні англійськомовні медіа часто використовують евфемістичні конструкції на кшталт *counteroffensive*, *neutralization*, *collateral damage*, які пом'якшують сприйняття насильства та приховують реальні гуманітарні наслідки війни [2].

Особливу увагу сучасні дослідники приділяють аналізу репрезентації сторін конфлікту в міжнародних медіа. Так, дослідження висвітлення війни Ізраїлю та Гази у 2023–2024 роках демонструють, що різні медіаплатформи використовують відмінні дискурсивні стратегії для опису одних і тих самих подій [1]. Наприклад, у матеріалах *BBC News* переважає нейтралізована та офіційна лексика, тоді як *Al Jazeera*

English частіше використовує гуманітарне та емоційно марковане фреймування конфлікту. Таким чином, медіа по-різному репрезентують соціальних акторів, акцентуючи увагу на окремих аспектах війни [1]. Наприклад, у матеріалах BBC News часто використовуються номінації на кшталт *militants, clashes, escalation*, що створює більш нейтральне та деперсоналізоване представлення конфлікту. Натомість Al Jazeera English частіше вдається до лексем *civilians killed, airstrikes on residential areas, humanitarian crisis*, які акцентують увагу на гуманітарних наслідках війни та підсилюють емоційний ефект повідомлення [1]. Крім того, у різних медіа спостерігається варіативність у позначенні акторів конфлікту: ті самі групи можуть описуватися як *freedom fighters, resistance forces* або *terrorists*, що свідчить про ідеологічну зумовленість мовного вибору та впливає на формування суспільного сприйняття подій [1].

Ще одним важливим методом дослідження є лінгвопрагматичний аналіз, який дозволяє виявити комунікативні наміри автора та прагматичний вплив мовних одиниць на цільову аудиторію. У межах цього підходу аналізуються мовленнєві стратегії переконання, маніпуляції, емоційного впливу та створення образу ворога. Особливе значення мають прагматичні функції військової термінології, оскільки терміни типу *defense operation, counteroffensive* або *security measures* можуть формувати позитивне ставлення до певних військових дій та легітимізувати політичні рішення [3].

Для дослідження сучасного масмедійного дискурсу війни активно застосовують контент-аналіз, який поєднує кількісні та якісні методи вивчення медіатекстів. Контент-аналіз дозволяє визначити частотність використання певних військових термінів, домінантних тематичних категорій та ключових концептів. Наприклад, у дослідженні 2024 року було створено корпус із понад 1,5 мільйона слів на матеріалі CNN, *China Daily* та *Al Jazeera*, що дало змогу виявити ідеологічні відмінності у висвітленні війни між Ізраїлем та ХАМАС [4]. Дослідники встановили, що різні медіаплатформи використовують відмінні лексичні моделі та стратегії оцінювання подій [4].

Окреме місце у сучасних дослідженнях займає мультимодальний аналіз, який враховує не лише текстову складову медіаповідомлення, а й візуальні, аудіальні та графічні елементи. У цифрових медіа війну репрезентують через фотографії, відео, інфографіку, кольорову символіку та емоційно марковані заголовки. Мультимодальний підхід дозволяє комплексно дослідити, як поєднання вербальних та невербальних засобів формує уявлення аудиторії про

конфлікт. Сучасні дослідження доводять, що візуальні елементи значно підсилюють емоційний ефект тексту та сприяють поширенню певних політичних наративів [1].

Крім того, у новітніх дослідженнях активно використовують корпусну лінгвістику та цифрові методи аналізу дискурсу. Завдяки технологіям обробки великих масивів даних дослідники можуть аналізувати мільйони повідомлень із соціальних мереж, новинних платформ та месенджерів. Наприклад, у сучасних дослідженнях аналізують комунікативні стратегії у Telegram, Twitter/X та Reddit, якими послуговуються медійники під час російсько-української війни й війни в Газі. Для цього використовуються тематичне моделювання, аналіз настрою та алгоритми штучного інтелекту, що дозволяє виявляти домінуючі наративи та пропагандистські стратегії [4].

Отже, сучасні методи дослідження масмедійного дискурсу війни мають комплексний та міждисциплінарний характер. Критичний дискурс-аналіз, лінгвопрагматичний аналіз, контент-аналіз, мультимодальний підхід та цифрові корпусні методи дозволяють виявити особливості функціонування військової лексики й термінології, механізми формування ідеологічних наративів та способи впливу медіа на суспільне сприйняття війни. Поєднання цих методів забезпечує глибоке розуміння сучасного англомовного масмедійного дискурсу війни та його ролі у формуванні інформаційної картини світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. El Damanhoury K., Saleh F., Lebovic M. Covering the Israeli–Palestinian Conflict: A Critical Discourse Analysis of Al Jazeera English and BBC’s Online Reporting on the 2023 Gaza War. *Journalism and Media*. 2025. Vol. 6, № 1. URL: <https://www.mdpi.com/2673-5172/6/1/9>
2. Fairclough N. *Media Discourse*. London : Edward Arnold, 1995. 214 p.
3. Hoskins A., O’Loughlin B. *War and Media: The Emergence of Diffused War*. Cambridge : Polity Press, 2015. 220 p.
4. Liu Y. A Corpus-Based Critical Discourse Analysis of News Reports on the 2023 Israel-Hamas War. *Journal of Linguistics and Communication Studies*. 2024. Vol. 3, № 3. P. 70–84. URL: https://www.pioneerpublisher.com/JL_CS/article/view/970
5. Van Dijk T. A. *Discourse and Power*. New York : Palgrave Macmillan, 2008. 308 p.